

2. Про схвалення Концепції створення багатофункціональної комплексної системи "Електронна митниця" : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.09.2008 № 1236-р // Офіційний вісник України. - 2009.- № 93.

Ярослав Сагайдак

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент Годованець О.В.

ПРАГМАТИЗМ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ МИТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Механізм митного контролю за зовнішньоекономічною діяльністю повинен забезпечувати інтереси держави, а також ефективно протидіяти загрозам фінансовій безпеці України. З іншого боку, концепція існуючої системи митного контролю ґрунтується на базисних підходах підвищення результативності контрольно-перевірочних заходів і мінімізації адміністративних бар'єрів. Поєднання цих основоположних вимог дозволить створити сприятливі умови для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, а контроль за переміщуваними товарами і транспортними засобами через митний кордон, перетворити на сервіс, що є актуальним для України в умовах обрання європейського вектору розвитку митних відносин.

Як відомо, базисні підходи до побудови системи митного контролю, направлені на зниження впливу адміністративного фактору, підвищення ефективності заходів митного контролю при одночасному зменшенні втручання контролюючих органів у процеси переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон та забезпечення безпеки ланцюга поставок закладено Рамковими стандартами безпеки і полегшення міжнародної торгівлі та Міжнародною конвенцією про спрощення і гармонізацію митних процедур. Визначений набір принципів, стандартів і правил повинен підвищувати безпеку світової торгівлі таким чином, щоб це не перешкоджало торгівлі, а навпаки – сприяло її розвитку [1, с. 4]. Наближення митного законодавства до світових вимог стало можливим через імплементацію ряду рекомендацій, визначених основоположними міжнародними актами, що дозволило модернізувати систему митного контролю, яка базується на двох головних принципах: вибірковості та управлінні ризиками.

Проблематика спрощення митних процедур завжди була у центрі уваги. Дослідження теоретичних і практичних аспектів ефективності митних процедур, митного контролю та його форм активізувались у період зближення національних митних стандартів зі світовими вимогами. Однак, даний напрям є актуальним і сьогодні, з погляду формування дієвої системи митного контролю, яка забезпечує досягнення не всякого позитивного результату, а лише того, який виступає наслідком контролю.

Митний контроль в Україні здійснюється через використання системи аналізу та управління ризиками, основним інформаційним інструментом якої виступає профіль ризику. Основними елементами профілю ризику є: 1) відомості про сферу ризику; 2) індикатори ризику; 3) вказівки із застосування необхідних заходів запобігання або мінімізації ризику [2]. Результати застосування профілів ризику щодо ввезених на митну територію України товарів подано в табл. 1.

Як видно з поданих даних спостерігається високий рівень спрацювань та формування вказівок відносно застосування заходів документального і фактичного контролю. Дані табл. 1 свідчать, що протягом 2011-2014 р. діючі профілі ризику за напрямком переміщення «імпорт» займають найбільшу частку в загальній сукупності та мають тенденцію до зростання. У 2013-2014 р. кількість діючих профілів ризику у напрямку переміщення «імпорт» значно зросла, а саме на 7 та 5 од. відповідно, порівняно з 2012 р. та 2013 р.

Таблиця 1

Аналіз застосування профілів ризику за митними деклараціями, оформленими у митному режимі «імпорт» протягом 2011-2014 рр. [3, с. 225]

Період	Кількість МД	Профілі ризику, шт.	Кількість МД, відносно яких було застосовано профілі ризику, шт.	Кількість МД, відносно яких було застосовано профілі ризику (% до загальної кількості)
2011 р.	1124458	12	460894	40,99
2012 р.	1196031	14	694116	58,03
2013 р.	1206017	21	881253	73,07
2014 р.	933946	26	592953	63,49

Здійснення митного контролю прямо впливає на забезпечення стабільності функціонування фінансової системи держави. Важливим резервом підвищення контрольно-перевірочної роботи фіскальних органів виступають документальні перевірки, які направлені не тільки на пошук додаткових резервів мобілізації доходів бюджету, але й на попередження та протидію ухиленню від сплати митних платежів при переміщенні товарів через митний кордон країни. Це відображає один з головних мотивів реалізації державної економічної політики – організація контролю за повнотою та своєчасністю виконання економічними суб'єктами податкових зобов'язань перед бюджетом.

Пріоритетом для ДФС України є запровадження ефективної системи митного контролю, яка ґрунтується на основних міжнародних принципах спрощення митних процедур. Саме тому, в умовах сучасних реалій на перший план висувують вимоги щодо підвищення ефективності застосування системи управління ризиками та контролю після випуску товарів у вільний обіг на митну територію країни як важливих елементів оптимізації митних процедур, що дозволяє значно пришвидшити митне оформлення та випуск товарів у вільний обіг, запобігти втратам бюджету, а також гарантувати захист внутрішнього ринку [4, с. 18]. Такий контроль дозволяє отримати достовірну інформацію на основі первинних бухгалтерських документів і реєстрів бухгалтерського обліку, про точні параметри здійснених операцій з постачання товарів за зовнішньоекономічними контрактами не тільки з метою донарахування митних платежів, але й формування та актуалізацією нових і наявних профілів ризику порушень митного і податкового законодавства.

Література:

1. Рамочные стандарты безопасности и облегчения мировой торговли ВТамО [Електронний ресурс]. – Всемирная таможенная организация, июнь 2012 года. – 61 с. – Режим доступа: http://www.wcoomd.org/en/topics/facilitation/instrument-and-tools/tools/~/_media/50518838DCAD4D4B9600B3E94F37C663.ashx.
2. Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю [Електронний ресурс]: затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31.07.2015 р. № 684. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1021-15/print1446752698065514>.
3. Годованець О. В. Концептуальні основи функціонування системи управління ризиками митного контролю в Україні / О. В. Годованець // Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. – 2015. – Т. 20. – Вип. 5. – С. 222-227.
4. Туржанський В.А. Функціонування постаудиту в системі митного контролю: вітчизняний та зарубіжний досвід / В.А. Туржанський // Митна безпека. – 2013. – № 1. – С. 13-18.